

Ročník 1960

Sbírka zákonů

Republiky československé

Částka 3

Vydána dne 2. února 1960

Cena 60 haléřů

OBSAH:

7. Vyhláška ministerstva zemědělství o ochraně zemědělského půdního fondu

7

VYHLÁŠKA

ministerstva zemědělství

ze dne 25. ledna 1960

o ochraně zemědělského půdního fondu

Ministerstvo zemědělství stanoví v dohodě se zúčastněnými ústředními úřady podle § 15 zákona č. 48/1959 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu:

Část I

Rozsah zemědělského půdního fondu, jeho rozšiřování a evidence

§ 1

(1) Zemědělský půdní fond tvoří všechny pozemky bez ohledu na jejich výměru, které jsou zemědělsky obhospodařovány a pozemky, které byly a mají být nadále zemědělsky obhospodařovány, avšak dočasně obdělávány nejsou. Součástí zemědělského půdního fondu tedy jsou zejména: orná půda, chmelnice, vinice, louky, pastviny, zahrady a ovocné sady.*]

(2) Vzniknou-li pochybnosti, zda pozemek je či není podle odstavce 1 součástí zemědělského půdního fondu, rozhodne odbor zemědělství rady okresního národního výboru.

§ 2

(1) Odbor zemědělství rady okresního národního výboru může prohlásit za součást zemědělského půdního fondu takové pozemky, u nichž je národohospodářsky odůvodněno (odstavec 3), aby byly zemědělsky obhospodařovány, zejména ty po-

*] Podrobná charakteristika pozemků je uvedena ve směrnících Ústřední správy geodézie a kartografie a ministerstva potravinářského průmyslu a výkupu zemědělských výrobků č. 154/1957 Ú. I.

zemky, které byly svémocně (bez příslušného povolení) odňaty zemědělské výrobě a dále pozemky, které sice neslouží přímo zemědělské výrobě, ale jsou pro ni nepostradatelné a podmiňují její řádný provoz, jako např. polní cesty, pomocné pozemky, pozemky se zařízením důležitým pro polní závlahy, menší vodní nádrže a rybníky potřebné pro zemědělskou výrobu, hráze sloužící k ochraně před zamokřením nebo zátopou, ochranné terasy proti erozi apod.

(2) V zájmu rozšíření a plného využití zemědělského půdního fondu odbory zemědělství rad okresních národních výborů soustavně zjišťují za spolupráce s výkonnými orgány místních národních výborů, popřípadě jejich prostřednictvím, pozemky, které by mohly být využity pro zemědělskou výrobu a prohlášeny za součást zemědělského půdního fondu podle odstavce 1. Přitom zejména sledují, zda též pozemky ve správě různých organizací, určené pro jiné než zemědělské účely [např. manipulační prostory, skládky materiálu, hřiště apod.], jsou pro tyto účely plně využity a zda nejsou v nadbytečné míře odnímány zemědělské výrobě.

(3) Odbory zemědělství rad okresních národních výborů předem projednají prohlášení pozemku (o němž bylo podle odstavce 2 zjištěno, že by mohl být využit pro zemědělskou výrobu) za součást zemědělského půdního fondu s odborem výstavby a vodního hospodářství rady okresního národního výboru, popřípadě s orgánem nadřízeným organizací spravující pozemek a ve spolupráci s nimi posoudí, zda prohlášení pozemku za součást zemědělského půdního fondu je národohospodářsky odůvodněno a v souladu s obecným zájmem.

§ 3

Rozšíření orné půdy

(1) V zájmu hospodárnějšího využití zemědělského půdního fondu je nutno zejména zajišťovat plánované rozšiřování výměry orné půdy v souladu s přírodními a ekonomickými podmínkami. Rozšiřování orné půdy musí být součástí celoročních výrobně finančních a dlouhodobých plánů jednotlivých zemědělských družstev a výrobně finančních plánů státních statků a ostatních zemědělských závodů státního socialistického sektoru. Jde o využití veškerých zdrojů rozšíření výměry orné půdy, zejména ladem ležící a nedostatečně využívané půdy, půdy zalesněné v posledních letech přirozeným náletem zpravidla méně hodnotných dřevin, jež neslouží ani lesní, ani zemědělské výrobě, málo produktivních luk a pastvin, u nichž vzhledem k jejich poloze a poloze lze očekávat větší ekonomickou efektivnost při polním hospodaření, luk, pastvin, a lesů založených bez hospodářského opodstatnění na orné půdě, jiných nevyužitých ploch jako pastvisek, písků, vytěžených rašelinišť atd., které lze rekultivovat na ornou půdu.

(2) Výkonné orgány místních národních výborů zjišťují v obcích za odborné pomoci odborů zemědělství rad okresních národních výborů všechny zdroje rozšíření výměry orné půdy, zejména pečlivě a odpovědně přezkoumají nepovolené přeměny orné půdy na jiné kultury. S vlastníky (uživateli) pozemků, které mají být využity jako orná půda, jednájí pak přeměnu dosavadního způsobu využívání a závaznou dobu rozorání, popř. zúrodnění. Nedojde-li k dohodě, může výkonný orgán místního národního výboru v odůvodněných případech uložit vlastníku (uživateli) pozemku přeměnu na ornou půdu. Přeměnu zpravidla uloží v těch případech, kde byla orná půda svémocně (bez příslušného povolení) přeměněna na půdu jinak obdělávanou.

(3) Odbory zemědělství rad okresních národních výborů soustavně sledují činnost výkonných orgánů místních národních výborů v rozšiřování výměry orné půdy a poskytují jim odhornou pomoc; přitom pro nejúčelnější využití zemědělského půdního fondu využívají výsledků delimitace zemědělského půdního fondu a lesního fondu, návrhů vyplývajících z provádění pozemkových úprav a seznamů pozemků vhodných k přeměně na ornou půdu, které vyhotovují orgány Ústřední správy geodézie a kartografie jako podklad pro vyhledávání zdrojů k rozšíření výměry orné půdy.

(4) Odbory zemědělství rad okresních národních výborů mohou si vyhradit rozhodnutí o přeměně kultury či dosavadního způsobu využívání pozemků na ornou půdu, zejména jde-li o větší plochy nebo o značný ekonomický dosah navrhované přeměny.

(5) Luční a pastevní plochy určují se k rozorání po řádném průzkumu stanoviště a se zřetelem na zaměření zemědělské výroby, aby navrhovanou přeměnou bylo docíleno co největších ekonomicky

opodstatněných hospodářských výsledků. K rozorání pro trvalou přeměnu na ornou půdu se určují zejména louky a pastviny v suchých polohách (podle stavu podzemní vody a srážek), louky a pastviny založené bez hospodářského opodstatnění na bývalé orné půdě a samozatravněná orná půda. Při rozhodování o přeměně luk a pastvin na ornou půdu nutno přihlídnout zejména k poloze stanoviště, svažitosti, hloubce hladiny podzemní vody, poměrům srážkovým, půdním a klimatickým a k možnosti uplatnění mechanizace. Rozorávky je nutno provádět plánovitě v rámci celoročních výrobně finančních a dlouhodobých plánů na podkladě plánu zúrodnění a způsobu využití v jednotlivých letech.

(6) Při přeměně luk a pastvin na ornou půdu a lesní půdy na půdu zemědělskou, zejména ornou, vychází se z výsledků delimitace zemědělského půdního fondu a lesního fondu.

§ 4

Vedení přehledu o zemědělském půdním fondu

(1) Základní podmínkou ochrany a stabilizace zemědělského půdního fondu je řádné vedení jeho přehledu. Za tím účelem výkonné orgány místních národních výborů řádně vedou a udržují v rámci předpisů o soustavném vedení evidence půdy u národních výborů a zakládání jednotné evidence půdy evidenční listy o plochách kultur pro jednotlivé zemědělské závody a uživatele půdy, ve kterých jsou uvedeny kromě celkové výměry zemědělského závodu i jednotlivé kultury a jejich výměry.

(2) K zajištění řádného vedení a udržování přehledu o zemědělském půdním fondu a k zajištění jeho souladu se skutečným stavem jsou vlastníci a uživatelé půdy socialistického i soukromého sektoru povinni podle vyhlášky č. 12/1958 Ů l. hlásit výkonnému orgánu místního národního výboru každou změnu ve vlastnictví, správě nebo užívání půdy (převod, pronájem, příkázání půdy do užívání, sdružení půdy ke společnému hospodaření v jednotném zemědělském družstvu atd.) a každou změnu ve způsobu obdělání půdy (kultuře) a výměře půdy. Každou ohlášenou nebo zjištěnou změnu je výkonný orgán místního národního výboru povinen hlásit odboru zemědělství rady okresního národního výboru a příslušnému okresnímu měřičskému středisku oblastního ústavu geodézie a kartografie.

(3) Výkonné orgány místních národních výborů udržují přehled o zemědělském půdním fondu v obci v souladu se skutečným stavem a doplňují jej na podkladě hlášených a schválených změn. Sledují veškeré přesuny půdy mezi sektory (například mezi státními statky a jednotlivými zemědělskými družstvy), smluvní převody nebo pronájemy půdy, změny kultury a změny ve výměře užívaných pozemků. Změny, které vyžadují schválení výkonného orgánu okresního národního výboru, provedou v evidenčních listech až po udělení jeho souhlasu a

při změně kultury až po provedení změny v přírodě. Za tím účelem vyrozumí vždy výkonný orgán okresního národního výboru neprodleně výkonný orgán místního národního výboru a okresní měřické středisko oblastního ústavu geodézie a kartografie o každém uděleném souhlasu k smluvnímu převodu nebo pronájmu půdy, o schválené změně kultury, o rozhodnutí o vynětí půdy ze zemědělského půdního fondu, o prohlášení pozemku za jeho součást a o převodech mezi socialistickými sektory. Pokud se převádí nebo pronajímá půda, u které k tomu není třeba přivolení podle § 2 zákona č. 65/1951 Sb., o převodech nemovitostí a o pronájmech zemědělské a lesní půdy, provede výkonný orgán místního národního výboru změnu v evidenčním listě na podkladě hlášení, které mu je povinná podat příslušná rozpočtová nebo hospodářská organizace.

[4] Na všech úkolech vedení přehledu o zemědělském půdním fondu spolupracují stálé zemědělské komise místních národních výborů, zejména při sledování a prověřování změn.

[5] Odbory zemědělství rad okresních národních výborů vedou jednoduchý přehled těch součástí zemědělského půdního fondu, které sice neslouží přímo zemědělské výrobě, ale jsou pro ni nepostradatelné a podmiňují její řádný provoz (§ 2 odst. 1) a dozírají na jeho ochranu v zájmu zemědělské výroby.

[6] Odbory zemědělství rad okresních národních výborů soustavně sledují činnost výkonných orgánů místních národních výborů a dozírají na správné vedení a doplňování přehledu o zemědělském půdním fondu v obci za odborné a technické pomoci okresního měřického střediska oblastního ústavu geodézie a kartografie.

Část II

Ochrana zemědělského půdního fondu

§ 5

Ochrana zemědělského půdního fondu při obhospodařování pozemků

[1] Zemědělský půdní fond je nutno účelně obhospodařovat, aby nedocházelo k jeho znehodnocování. Správným způsobem obdělávání je možno soustavně zvyšovat úrodnost půdy. Nesprávným obděláváním půdy nebo nedbáním zásad řádného hospodaření, zejména u svažitých půd, dochází však k znehodnocování, popř. až k devastaci půdy. Při sdružování pozemků ke společnému hospodaření v jednotných zemědělských družstvech a při provádění hospodářskotechnických úprav pozemků musí být prováděna soustavně na zcelených plochách veškerá opatření k ochraně zemědělského půdního fondu, aby nedocházelo při velké rozloze honů ke zvýšené devastaci svahových půd, zejména v horských a podhorských oblastech. Je tedy nutno při zemědělské velkovýrobě podstatně změnit

i agrotechniku zemědělsky využívaných svahových půd a dodržovat přísně zásady jejich ochrany a účelného využití.

[2] Vlastník (uživatel) zemědělského pozemku je povinen dbát zásad správného obhospodařování půdy. Nedbá-li jich a hrozí-li tím nebezpečí znehodnocení pozemků, může mu odbor zemědělství rady okresního národního výboru po projednání s výkonným orgánem místního národního výboru, popř. na jeho návrh, uložit zejména:

- provádět důsledně orbu, setbu, řádkování zemědělských kultur a vláčení po vrstevnicích na pozemcích o svažitosti od 10° výše a podle potřeby i na pozemcích o svažitosti nad 5°, aby se omezil povrchový odtok vody a zeslabil její erozivní účinek, odstraňovat sebrané kameny, ohraničující rozdrobenou půdní drážbu v horských oblastech a znemožňující obdělávání po vrstevnicích,
- provádět podmítku ve směru vrstevnic, pokud možno ihned za kosou, do hloubky 5 až 8 cm nebo střední orbu do hloubky 15 až 18 cm {včasnou podmítkou se omezuje vysušování půdy a umožňuje se pohlcování dešťové vody} a podle místních podmínek osít pozemky ihned strniskovými plodinami buď ke krmným účelům nebo k zelenému hnojení,
- ponechávat svahové půdy v hrubé brázdě pokud nejsou osety nebo osázeny, aby se zabránilo rychlému odtoku vody a odnášení půdy při tání sněhu a velkých srážkách,
- provádět každoročně včas sklizeň sena, není-li travní porost spásán, aby bylo zabráněno velkému povrchovému odtoku vody na přestárlých porostech,
- usměrňovat na svažitých pozemcích pastvu podle druhu dobytka a stavu porostů, připustit na erozně ohrožené pastvině jen podstatně snížené obsazení dobytkem oproti normálnímu, aby mohla nastat rychlá obnova porostů {ze normálního obsazení se považuje 80 q ž. v. na 1 ha po dobu 4 až 6 dnů}, připustit pouze regulovanou pastvu, provádět oplůtkové pastvy nebo pastvy usměrněné postupným spásáním dílců, nevypásat strmější polohy ovce a kozy, nýbrž pouze mladým dobytkem a jen po kratší dobu,
- dbát u svahových půd na vhodné prostorové uspořádání kultur ve směru vrstevnic tak, aby se kultury odolnější proti erozi {luskovinoobilní směsky, jetelotravní směsky, vojtěška, dočasné louky} střídaly s kulturami méně odolnými {např. okopaninami}, v polohách rovinných nebo mírně svažitých, ohrožovaných větrnou erozí, zřizovat kolmo na převládající směr větru protideflační pásy a střídát na nich plodiny méně odolné proti větrné erozi {např. okopaniny} s plodinami vysokými {kukuřicí, vojtěškou atd.}, na lehkých půdách ohrožených

větrnou erozi provádět orbu kolmo na převládající směr větru a ve zvlášť ohrožených oblastech provádět základní opatření ve spojitosti s ochrannými lesními pásy a přitom přihlížet k ohrožení vodní erozí,

- g) scelovat pozemky do tvarově účelných celků s délkovým rozměrem ve směru vrstevnic (důležitá je i šířka obhospodařovaných pásů-honů, protože úměrně s délkou svahů roste i nebezpečí eroze), řídit se zásadou, že čím příkřejší svah, tím větší nebezpečí eroze a tím mají být pásy užší,
- h) zřizovat v polohách značně ohrožených erozí buď dočasné nebo trvalé zádržné pásy v šířce 5 až 7 m mimo osevní postup, oséte vojtěšskou, jetelotrávou, luskovino-obilní směskou, trávou,
- i) zachovávat na svažitých půdách náchylných k erozi, zejména v horských a podhorských oblastech, stupně (meze), které mají důležitou protierozní funkci zmirňováním spádu,
- j) dodržovat zásady správné agrotechniky jako nedílné součásti protierozních opatření, zejména vytvářet drobtovitou strukturu půdy správným obděláváním a hnojením a používat správných osevních postupů.

(3) Při ukládání opatření podle odstavce 2 stanoví odbor zemědělství rady okresního národního výboru lhůtu pro jejich provedení a dbá, aby ukládaná opatření byla hospodářsky únosná a úměrná docíleným výsledkům. Výkonné orgány místních národních výborů dbají na dodržování opatření k ochraně zemědělského půdního fondu za odborné pomoci odborů zemědělství rad okresních národních výborů.

(4) Odbory zemědělství rad okresních národních výborů a výkonné orgány místních národních výborů prověřují v průběhu roku využití zemědělské půdy, a to i u nezemědělských závodů a podle povahy jednotlivých případů určují způsob jejího využití. Dbají na to, aby veškerá zemědělská půda, a to i u průmyslových podniků, byla řádně využita k zemědělské výrobě až do jejího skutečného použití k jinému účelu, aby byla řádně obdělána a hnojena, aby se nezhoršoval její strukturální stav, nebyl porušován stav podzemní vody a aby se předcházelo jejímu zaplevelování a znehodnocení.

§ 6

Ochrana zemědělského půdního fondu při jeho odnímání zemědělské výrobě

(1) K zabezpečení ochrany zemědělského půdního fondu a možnosti provedení včasných opatření v organizaci zemědělské výroby musí být již v údobí přípravy veškerých druhů územních plánů a zpracování přípravné a projektové dokumentace staveb zajištěn vzájemný soulad těchto plánů a dokumentací a dlouhodobého plánu zemědělské výroby. Územní plány a dokumentace staveb musí být

vždy předem projednány podle platných předpisů s odborem zemědělství rady příslušného krajského, popř. okresního národního výboru.

(2) Odbor zemědělství rady krajského, popř. okresního národního výboru je povinen přihlídnout při projednávání územních plánů a dokumentace staveb k dosahu řešení územního plánu nebo zamýšlené investiční výstavby na zemědělskou výrobu, zejména k úbytku hodnotné úrodné půdy v neúrodnějších polních tratích, ke vlivu továrních exhalací, k možnosti umístění výstavby na pozemcích méně hodnotných, k objemu snížení zemědělské výroby a k jeho národohospodářskému dosahu ze stanoviska plnění úkolů státního plánu rozvoje zemědělské výroby a výkupu zemědělských výrobků, ke ztíženému obdělávání pozemků a k dosahu na organizaci zemědělské výroby. Přitom přihlídnou ve spolupráci s odborem výstavby a vodního hospodářství rady příslušného národního výboru k tomu, zda bylo v jednotlivých případech šetřeno zásad ochrany zemědělského půdního fondu, jako např. zda bylo účelně využito dosavadních míst a stavebních mezer vhodných k zastavění, zda bylo provedeno účelné soustředění staveb a využito vertikální (vícepodlažové) výstavby, zda při zemědělské výstavbě je účelně využíváno dosavadních objektů a navazování nové výstavby na ně, není-li zemědělská výstavba neúčelně umísťována a rozptylována na úrodné půdě v polních tratích atd.; dále přihlídnou ve spolupráci s ostatními zúčastněnými odbory k tomu, zda nejsou neodůvodněně překračovány šířky ochranných pásů. Podle možnosti navrhne etapové vydávání územního rozhodnutí, aby byla půda zemědělské výrobě odnímána postupně a mohla být co nejdříve zemědělsky využívána. Půjde-li o odnímání půdy ve větších územích (např. přehrady, letiště, povrchové doly apod.), vymezí odbory zemědělství rad okresních národních výborů v dohodě se správou těchto území plochy nezbytně nutné pro požadované účely a ostatní plochy, které budou využity pro zemědělskou výrobu.

(3) Jestliže musí dojít k odnětí zemědělské půdy zemědělské výrobě, musí se vždy dbát toho, aby byla použita pro výstavbu půda jen v míře co nejnutnější, a to především půda horší jakosti, přičemž je nutno dbát zejména ochrany orné půdy. V zásadě nelze umísťovat výstavbu na jakostní zemědělské nebo orné půdě, dokud nejsou využity pro ni vhodné volné prostory v obcích, zastavěných částech nebo volné plochy nezemědělské a méně hodnotné zemědělské půdy.

(4) V zájmu zajištění plynulého hospodaření je povinná organizace, která provádí výstavbu, upravit neprodleně na vlastní náklad terén po skončení prací tak, aby uvolněná plocha byla schopna k dalšímu zemědělskému obdělávání. Při výstavbě nových objektů (např. při budování a vyrovňování dopravní sítě) nebo při rušení objektů dosavadních je povinná organizace, která provádí stavbu nebo objekt ruší, odstranit opuštěné objekty, pokud nemožno být jinak vhodně využity (např. staré silniční

těleso pro místní komunikace, pro výsadbu větrolamů a rychle rostoucích dřevin atd.) a odevzdat uvolněnou plochu pro účely zemědělské výroby. Zemního materiálu z odklízovaných objektů (např. silničního tělesa) použije se především pro účely zemědělské výroby (rekultivace pozemku, výroby kompostu atd.).

(5) Investoři jsou povinni oznámit provedení přípravných prací nebo zamýšlené výstavby alespoň půl roku předem odboru zemědělství rady okresního národního výboru a výkonnému orgánu místního národního výboru, aby nebyla narušena zemědělská výroba a plnění státního plánu zemědělské výroby a aby oseté nebo osázené plochy mohly být ještě řádně sklizeny. Přitom je třeba dbát toho, aby na pozemcích, které budou vyňaty pro účely výstavby ze zemědělského půdního fondu, nebyly neúčelně prováděny práce a investice, které by nemohly být již využity pro zemědělskou výrobu provedením zamýšlené výstavby.

(6) K zajištění ochrany zemědělského půdního fondu a zemědělské výroby, jakož i k provedení rekultivace zemědělské půdy, poškozené nebo devastované investiční výstavbou, těžbou nerostných surovin apod., jsou povinni investoři, provozovatelé a organizace zpracovávající přípravnou a projektovou dokumentaci zahrnout vždy do příslušné dokumentace plán rekultivace (skrývka ornice, její přemístění nebo uložení, úprava terénu apod.). V investičních, provozních a finančních plánech musí být zajištěny finanční a materiálové prostředky na provedení rekultivace.

§ 7

Ochrana zemědělského půdního fondu při provozu průmyslových podniků a těžbě nerostných surovin

(1) Provozem průmyslových podniků a těžbou nerostných surovin (zejména uhlí) vznikají rozsáhlé, značné a mnohdy již neodstranitelné škody na zemědělském půdním fondu a tím i na zemědělské výrobě, zejména v oblastech soustředěné průmyslové a těžební činnosti. Provozovatelé jsou proto povinni dodržovat tato základní opatření:

a) vypracovávat v dohodě s příslušnými orgány národních výborů a na základě přípravné nebo projektové dokumentace roční a pětileté plány zahlazení následků dolování nebo průmyslové činnosti a rekultivace poškozených pozemků. Plán rekultivace musí zajišťovat řádné hospodaření s kulturními vrstvami půdy, jejich bilanci a využití, technologii skrývek se zřetelem na příští rekultivaci, terénní úpravu dotčených pozemků, způsob provádění rekultivace a dopravu vodních poměrů ploch již dříve devastovaných a nově těžbou narušovaných, a to tak, aby byla současně zajištěna perspektiva hospodaření zemědělských závodů v území těžby nebo soustředěné průmyslové činnosti. V plá-

neh těžby nebo průmyslové činnosti, na jejichž základě jsou zpracovány plány rekultivace, musí být provedeno třídění zemin podle jejich vhodnosti pro rekultivaci, způsob a organizace jejich přesunu a využití v souladu s plánem rekultivace. Návrh plánu rekultivace musí být předem projednán s odborem zemědělství rady okresního národního výboru a jím schválen. O tom, pro jaký druh rekultivace budou jednotlivé upravované plochy určeny (úprava na ornou nebo jinou zemědělskou půdu, zalesnění nebo jiné využití), rozhodne odbor zemědělství rady okresního národního výboru k návrhu provozovatele průmyslové nebo těžební činnosti,

- b) provádět již v průběhu provozu vhodné terénní úpravy pozemků a učinit všechna hospodářsky odůvodněná opatření k zabránění zbytečných škod na pozemcích a k usnadnění úprav půdy za účelem jejich rekultivace,
- c) podle plánu rekultivace a plánu těžby, upraveného podle bodu a), provádět oddělenou skrývku úrodné nadložní zeminy, zejména ornice, popř. i hlouběji uložené zúrodnění schopné zeminy (např. spraše, sprašové a svahové hlíny, minerálně silné nerosty) podle postupující těžby a v dostatečném předstihu před odklizením nadloží na ploše přímo dotčené provozem a počítat o její řádné využití nebo uskladnění pro účely rekultivace nebo zajistit jejich dopravu na plochy určené odborem zemědělství rady okresního národního výboru,
- d) zakládat zásadně vnitřní výsypky ukládáním odklízových hmot ve vytěžených prostorách vlastních nebo sousedních závodů, k omezení devastace pozemků zásadně převrstvovat vnitřní výsypky na výsypky převýšené podle kritérií pro stabilitu zemin; není-li to technicky možné nebo hospodářsky odůvodněné, ukládat odklízované hmoty na převýšené výsypky na půdách neplodných nebo na zemědělské půdě horší jakosti, z níž byla ornice předem odklízena a která byla za tím účelem vyňata ze zemědělského půdního fondu,
- e) převýšené výsypky zakládat na únosné základové půdě tak, aby byla zajištěna jejich stabilita. Přitom je třeba přihlídnout i k vodním poměrům v okolí výsypek, aby nenastalo zabahnění okolní zemědělské půdy, výsypkový materiál soustřeďovat do souvislých tabulových, nikoliv rozptýlených výsypek s dobře urovnaným povrchem a podle daných poměrů do takové výšky, která by ještě umožňovala rekultivaci a úpravu vodních poměrů a přitom zajišťovala maximální kapacitu výsypky a co největší úsporu výsypkové plochy; zakládat výsypky (zejména velkozakládači) způsobem umožňujícím urovnání povrchu a jeho rekultivaci (např. boční způsob zakládání výsypek),
- f) aby nebyla narušována rovnováha ukládaných vrstev a nedošlo k jejich sesouvání, upravit

boční svahy výsypek tak, aby úhel sklonu zajišťoval jejich stabilitu podle druhu zeminy a výšky výsypky. Níže ukládané vrstvy musí snést tlak výše ukládaných vrstev; při vyšších výsypkách je nutno svahy zabezpečit terasováním a pamatovat na účelné řešení příjezdných cest. Svahy teras řádně upevnit a zajistit proti erozi (zatravněním, osázením keří a stromy), pod úpatím výsypek zakládat ochranné hráze (předvýsypky),

- g) na výsypkách, zejména větších, vybudovat příjezdné komunikace tak, aby kromě sjízdnosti bylo dbáno i ochrany proti boční erozi,
- h) při budování výsypek pamatovat i na úpravu vodního režimu v půdě, povrch výsypek urovnat a upravit tak, aby na něm mohly pracovat zemědělské stroje, korunu výsypek nejméně v mocnosti vegetační vrstvy vytvořit ze zemín, které mají schopnost srážkovou vodu nejen přijímat, ale i zadržovat pro potřeby vegetace, pro usnadnění průsaku srážkové vody a omezení jejího odtoku na minimum, vytvářet vhodný strukturní stav půdy, např. biologickou rekultivací, pěstováním průkopnických rostlin, čímž se částečně omezí i zamokření okolí výsypek srážkovou vodou z nich odtékající,
- i) v dohodě s vodohospodářskými orgány upravit celkový vodní režim na plochách narušených těžbou, aby byly odstraněny nepříznivé účinky poklesu podzemních vod a umožněn neškodný odtok povrchových vod,
- j) půdní poklesy vzniklé hlubinným dolováním upravit tak, aby dotčené pozemky byly schopny dalšího hospodářského využití,
- k) provádět soustavně biologickou rekultivaci pozemků již dříve narušených těžbou nebo průmyslovou činností, popř. nově poškozených těžbou nebo průmyslovou činností vytvořením zásob humusu v půdě, zlepšením fyzikálních, chemických a biologických vlastností půdy vhodnými osevními postupy a plodinami, správnou agrotechnikou a linojením tak, aby zúrodnovací procesem bylo vytvořeno takové prostředí, které by umožňovalo využít rekultivovaných pozemků pro zemědělskou výrobu (tj. aby byla vytvořena půda s průměrnou úrodností), popř. k zalesnění,

- l) zajistit obdělání pozemků, u nichž je těžbou nerostných surovin podstatně narušeno jejich obdělávání, a to do doby, než bude možno po skončení těžby a provedené rekultivaci zahrnout tyto pozemky do normálního osevního postupu.

[2] Pokud opatření uvedená pod písm. e) až l) není možno za daných podmínek provést, oznámí provozovatel tuto okolnost odboru zemědělství rady okresního národního výboru, který s ním projedná provedení jiných vhodných opatření, popř. mu jejich provedení uloží po projednání s jeho nadřízenou organizací.

§ 8

Ochrana zemědělského půdního fondu

při budování komunikací a vodohospodářských děl

[1] Při budování komunikací, nadzemních a podzemních vedení dochází k zásahům do zemědělského půdního fondu a narušování zařízení a opatření (např. vodohospodářských a melioračních), která byla zřízena v zájmu zvyšování úrodnosti půdy. Taková zařízení a opatření je nutno při provádění uvedených prací důsledně chránit před jejich poškozením a znehodnocením nebo, nelze-li jinak, omezit škody na nezbytně nutnou míru. Je třeba dbát od toho, aby trasa elektrických a jiných vedení byla navrhována tak, aby pokud možno nerušila normální provoz polních prací a nezmenšovala možnost využití půdy a zvyšování její úrodnosti, a aby byla zajištěna ochrana protierozních opatření podle § 5 a sítě závlahových a odvodňovacích zařízení, zejména aby nebyly porušovány odvodňovací drenáže a podstatněji zmenšováno jejich nadloží. Po skončení prací je provozovatel povinen uvést pozemky do původního stavu tak, aby byla zajištěna funkce všech zařízení na nich dříve vybudovaných. Ochranu zařízení a opatření v zájmu ochrany půdy a zvyšování její úrodnosti je nutno v plném rozsahu zabezpečit při provádění hospodářskotechnických úprav pozemků.

[2] Při budování větších vodohospodářských děl (např. vodních nádrží), kdy jsou postihovány veliké plochy zemědělské půdy, je potřeba učinit rovněž opatření k ochraně ornice a hlouběji uložených zemín schopných kultivace, které lze použít pro zúrodnění zemědělské půdy a výrobu kompostů. V ekonomicky odůvodněných případech a po průzkumu jakosti těchto zemín uloží odbor zemědělství rady okresního národního výboru podle ustanovení § 10 odst. 3 jejich oddělenou skrývku.

[3] Odbory zemědělství rad krajských a okresních národních výborů dozírají na řádné provádění těchto základních opatření k ochraně zemědělského půdního fondu a činí opatření k odstranění zjištěných závad.

§ 9

Ochrana zemědělského půdního fondu

při geologickém a hydrologickém průzkumu, při budování nadzemních a podzemních vedení a při úpravě vodních poměrů

[1] Při provádění průzkumných prací a budování nadzemních a podzemních vedení a při úpravě vodních poměrů dochází k značným a svým následkům mnohdy i k trvalým škodám na zemědělském půdním fondu, zejména tím, že se nedodrží zásada odděleného skrývání ornice, která se promíchává s mrtvou spodinou a že práce se podnikají uprostřed vegetačního období, takže dochází k znehodnocení zemědělské půdy.

(2) Provozovatelé těchto prací jsou proto povinni:

- a) jejich zamýšlené provádění oznámit odboru zemědělství rady okresního národního výboru a výkonnému orgánu místního národního výboru před jarními zemědělskými pracemi zahajovanými zpravidla počátkem března, popřípadě před podzimními zemědělskými pracemi zahajovanými zpravidla počátkem září; u výstavby telekomunikačních vedení správy spojů, která svou povahou neznamená podstatnější zásah do zemědělského půdního fondu a zemědělské výroby, stačí včas oznámit práce před jejich provedením,
- b) práce na pozemku omezit pokud možno na dobu vegetačního klidu a provádět je tak, aby docházelo k co nejmenším škodám na zemědělském půdním fondu a na zemědělských kulturách a aby nedocházelo k zbytečnému jejich přejíždění vozidly,
- c) provádět v odůvodněných a ekonomicky uvážených případech odděleně skrývku ornice před zahájením prací, po jejich skončení odstranit veškeré zbytky provozních zařízení a dotčenou plochu urovnat a upravit do původního stavu, aby byla schopna dalšího hospodářského využití.

(3) Odbory zemědělství rad okresních národních výborů dozírají nad řádným prováděním těchto opatření a rozhodují, zda v jednotlivých případech má či nemá být prováděna skrývka ornice podle povahy prováděných prací a rozsahu vzniklých škod.

Část III

Řízení o vynětí součástí zemědělského půdního fondu a provádění změn kultur

§ 10

(1) Rozvoj investiční výstavby a průmyslové činnosti, sloupající těžba nerostů, budování vodních děl apod kladou stále značnější nároky na zemědělskou půdu, která je odnímána zemědělské výrobě nebo znehodnocována. Proto je naléhavě potřeba, aby odnímání půdy zemědělské výrobě bylo vždy řádně politicky a ekonomicky uváženo a musí-li nezbytně dojít k odnětí půdy, aby se tak stalo s co nejmenšími škodami na zemědělském půdním fondu

(2) Aby ochrana zemědělského půdního fondu byla řádně zabezpečena a jeho používání k nezemědělským účelům bylo prováděno ve vzájemném souladu zemědělské výroby s ostatními odvětvími národního hospodářství, stanoví se tyto zásady pro vyjímání půdy ze zemědělského půdního fondu:

- a) žádná součást zemědělského půdního fondu nesmí být odňata zemědělské výrobě, pokud o vynětí rozhodnuto odborem zemědělství rady okresního národního výboru po před-

chuzem projednání s výkonným orgánem místního národního výboru. Teprve bylo-li rozhodnuto o vynětí ze zemědělského půdního fondu, lze zemědělskou půdu použít k jiným než zemědělským účelům. O vynětí půdy ze zemědělského půdního fondu musí být rozhodnuto již při projednávání investičního úkolu, nejpozději však při vydání územního rozhodnutí. Při zpracování investičního úkolu opatří si investor předběžné vyjádření odboru zemědělství rady okresního národního výboru o vynětí součástí ze zemědělského půdního fondu. Pokud o vynětí ze zemědělského půdního fondu nebylo rozhodnuto předem, vydají se rozhodnutí o vynětí půdy ze zemědělského půdního fondu a územní rozhodnutí společně,

- b) rovněž přeměna orné půdy na půdu jinak obdělávanou (např. na louku, pastvinu, zahradu, sad, les, rybník) nesmí být provedena bez souhlasu odboru zemědělství rady okresního národního výboru. Každý návrh nebo žádost na přeměnu orné půdy na jinak obdělávanou musí být hospodářsky zdůvodněn a posouzen z hlediska přírodních a ekonomických podmínek a celkového zaměření výroby. Přitom využijí odbory zemědělství rad okresních národních výborů výsledků delimitace zemědělského půdního fondu a lesního fondu. Zásadně nesmí být povolovány přeměny orné půdy na půdu jinak obdělávanou u takové půdy, která svou polohou, povahou ornice a spodiny a danými klimatickými podmínkami se hodí k využití jako orná půda,

- c) před rozhodnutím o vynětí půdy ze zemědělského půdního fondu přihlédne odbor zemědělství rady okresního národního výboru k politickému a ekonomickému zdůvodnění žádosti o vynětí, k odhadu ztrát na zemědělské výrobě, jež tím vznikne (např. vlivem továrních exhalací). Dále přihlédne ve spolupráci s odborem výstavby a vodního hospodářství rady okresního národního výboru k tomu, zda bylo provedeno účelné soustředění výstavby, zda bylo využito dosavadních míst a stavebních mezer vhodných k zastavení a zda je zajištěno účinné čištění odpadních vod a továrních exhalací. Jde-li o rozsáhlejší zásah do zemědělského půdního fondu, nebo má-li takový zásah i při menší výměře značný ekonomický dosah, může si odbor zemědělství rady okresního národního výboru vyžádat od žadatele o vynětí půdy ze zemědělského půdního fondu podrobnější ekonomický rozbor dosahu zamýšlené výstavby na zemědělskou výrobu v rámci projektové dokumentace,

- d) odbor zemědělství rady okresního národního výboru posoudí ztráty na zemědělské výrobě a jejich ekonomický dosah nejen z hlediska cenového vyjádření sklizně na ploše odnímané zemědělské výrobě, nýbrž i z toho stanoviska, že jde především o trvalou ztrátu, která se v průběhu osevňovacího postupu projeví nepřízniv-

vým vlivem v celém výrobním procesu a hospodářských a finančních výsledcích zemědělského závodu. To má zvláštní důležitost při žádostech o vynětí úrodných půd v produkčních oblastech, kde i menší úbytek, zejména orné půdy, znamená hluboký zásah do výroby a hospodářských výsledků zemědělského závodu a může působit škodlivě i v pozdější době na dalších plochách zemědělské půdy. Úbytky zemědělského půdního fondu je třeba posuzovat nejen z hlediska jednotlivého případu, ale i podle jejich souhrnu v obci, okrese nebo kraji. Odhad ztrát na zemědělské výrobě nutno tedy stanovit nejméně pro období celé rotace osevního postupu a z hlediska všech ztrát, které se projevují v tržní produkci, krmné základně (je třeba uvažovat i meziplodiny, strniskové směsky, podsevy, chrást, řízky atd.) a ve využití základních prostředků.

[3] V rozhodnutí o vynětí půdy ze zemědělského půdního fondu uloží odbor zemědělství rady okresního národního výboru potřebná opatření k ochraně zemědělského půdního fondu a jeho využití se zřetelem na jejich hospodárnost a účelnost. Půjde tu zejména o využití půdy pro zemědělskou výrobu až do jejího skutečného použití k jiným účelům (např. do zahájení přípravných prací na

stavbě s přihlédnutím k možnosti provedení sklizně úrody), o zabezpečení jejího využití v mezidobí do zahájení výstavby k pěstování krmiv (jarních směsek, meziplodin, strniskových pícnin atd.), nelze-li půdy využívat po celý hospodářský rok, a o včasné oznámení zahájení prací (§ 6 odst. 5). V rozhodnutí současně uloží investorovi povinnost provést před zahájením prací na svůj náklad skrývku kulturních vrstev půdy a přenechat ji k hospodárnému využití nebo, je-li to ekonomicky zdůvodněné, dopravit ji na svůj náklad na místo jejího hospodárného využití. Případně další převozy uložené skrývky na jiné místo nejsou již na účet investora.

[4] Výkonné orgány krajských národních výborů si mohou vyhradit rozhodnutí o vynětí půdy ze zemědělského půdního fondu, zejména jde-li o větší rozsah požadavku na zemědělský půdní fond nebo o značný dosah na zemědělskou výrobu ze stanoviska plnění státního plánu zemědělské výroby.

§ 11

Účinnost

Tato vyhláška nabývá účinnosti ode dne vyhlášení.

Ministr:
Štrougal v. r.